AK/JK 6.11.2024

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE RAKENTAMISLAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAIKSI (HE 101/2024 VP)

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto otsikkoasiassa. Rakennusteollisuus RT toistaa aiemmassa valiokunnan kuulemisessa esittämänsä vakavan huolen siitä, että lain voimaantulon jälkeen päteviä suunnittelijoita ja työnjohtajia ei hyväksytä rakennushankkeisiin. Rakennusteollisuus RT toivoo, että valiokunta vielä arvioisi jäljempänä olevat esityksemme asiaan liittyen.

Rakennusmestarikoulutuksen saaneiden vastaavien työnjohtajien toimiminen kaikissa rakentamishankkeissa tulee mahdollistaa 1.1.2025 jälkeen

Suomessa toimii edelleen teknikkotasoinen tutkinnon suorittaneita rakennusmestareita vastaavina työnjohtajina erilaisissa rakennushankkeissa. Teknikkokoulutus päättyi 1997, jonka jälkeen koulutus keskeytyi. Vuodesta 2007 vastaava koulutus on rakennusmestarikoulutus (AMK).

Rakentamislain mukaan rakentamishankkeen vaativuusluokat ovat vähäinen, tavanomainen, vaativa, erittäin vaativa ja poikkeuksellisen vaativa. Rakentamislain 87§:n 1. mom. mukaan poikkeuksellisen vaativaan rakennushankkeeseen edellytetään AMK tai rakennusinsinöörin koulutus, joten teknikkotasoinen koulutus ei riitä tehtävään.

Tilastokeskuksen mukaan teknikkotasoisia rakennusmestareita rakennushankkeissa toimii tällä hetkellä noin 900, ja maa- ja vesirakentamisessa noin 700. Näistä vain 13 omaa FISE-pätevyyden poikkeuksellisen vaativaan hankkeeseen, jotka 195§:n siirtymäsäännöksen tulkinnan mukaan voisivat toimia poikkeuksellisen vaativassa hankkeessa.

Rakennusmestarit ovat pitkän kokemuksen omaavia huippuosaajia rakennushankkeissa ja elintärkeitä toimijoita rakennusliikkeiden liiketoiminnan kannalta. Teknikkotasoisten rakennusmestarien ammatinharjoittamista ei tule lainsäädännöllä estää.

Rakennusteollisuus RT:n esitys pykälämuutokseksi:

87 §

Rakennusteollisuus RT ry
etunimi.sukunimi@rt.fi
Y-tunnus 0215303-5
www.rt.fi
puh. 09 12991
PL 381 (Eteläranta 10)
00131 Helsinki

Vastaavan työnjohtajan ja eritysalan työnjohtajan kelpoisuusvaatimuksena on:

1) poikkeuksellisen vaativassa työnjohtotehtävässä kyseiseen tehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu korkeakoulututkinto tai aiempi sitä vastaava tutkinto taikka aiempi teknikon tai sitä vastaava tutkinto sekä lisäksi vähintään neljän vuoden kokemus ja perehtyneisyyttä kyseisen alan vaativista työnjohtotehtävistä;

Suunnittelijoiden ja vastaavien työnjohtajien kelpoisuuksia koskevan siirtymäsäännös 195§ on epäselvä ja johtaa tulkintaongelmiin

Tulevan rakentamislain mukaan suunnittelijat ja vastaavat työnjohtajat osoittavat rakennusvalvonnalle pätevyytensä toimia rakennushankkeessa suunnittelijoina ja työnjohtajina valtuutetun toimielimen todistuksella. Ympäristöministeriöstä saamiemme tietojen mukaan FISE on hakenut oikeutta toimia valtuutettuna toimielimenä. FISE on ilmoittanut, että kykenee hyväksymään pätevyyksiä vasta myöhemmin loppukeväällä 2025. Tämä johtuu siitä, että lakia täsmentävää valtioneuvoston asetusta rakentamisen suunnittelutehtävien ja työnjohtotehtävien vaativuusluokkien määräytymisestä sekä tehtävissä edellytettävistä koulutusvaatimuksista ei ole vielä julkaistu.

Rakentamislain 195 §:ssä on seuraavansisältöinen siirtymäsäännös: ”Kelpoisuusvaatimukset täyttävänä suunnittelijana ja työnjohtajana pidetään myös henkilöä, jolla on tämän lain voimaan tullessa rakennusvalvontaviranomaisen vastaaviin tehtäviin antama hyväksyntä ja jolla voidaan näin katsoa olevan tehtävän vaatimat edellytykset.”

Siirtymäsäännöksen 195§ tarkoituksena on, että nykyisen lainsäädännön aikana hyväksynnän saaneet henkilöt voisivat jatkaa tehtävässään kelpoisina myös rakentamislain aikana. Suunnittelija ja työnjohtaja säilyvät siis 1.1.2025 kelpoisina uuden lain aikana sillä vaatimustasolla, johon heidät on rakennusvalvonta kelpoisiksi arvioinut.

Pykälä on epäonnistunut ja sitä tulkitaan kunnissa, jotka päättävät toimijoiden kelpoisuuksista hyvin eri tavoin.

Rakennusteollisuus on selvittänyt kuntien tulkintoja ympäri Suomea. Useat kunnat, esimerkiksi Vantaa, on ilmoittanut pykälän 195§ nojalla hyväksyvänsä vain Vantaalla toimivat suunnittelijat ja työnjohtajat kelpoisiksi lain voimaan tullessa. Osa kunnista (esim. Helsinki) taas katsoo, että yhdessä kaupungissa tai kunnassa tiettyyn rooliin hyväksytty työnjohtaja tai suunnittelija hyväksytään automaattisesti myös muissa kunnissa. Varsinaisessa pykälätekstissä tai perustelumuistiossa ei ole kuitenkaan mitään mainintaa, että hyväksyntä olisi kuntakohtainen.

Lisäksi pykälän sanamuotoa ”tämän lain voimaantullessa” on myös tulkittu eri tavoin. Osa kunnista tulkitsee sanamuotoa siten, että suunnittelijoita ja työnjohtajia on tullut olla nimenomaan nimettyinä 1.1.2025 käynnissä olevissa rakentamishankkeissa. On huomattava, että tällä hetkellä on meneillään rakennusalan suhdannetilanteesta johtuen poikkeuksellisen vähän rakennushankkeita. Osa kunnista tulkitsee sanamuotoa siten, että kaikki suunnittelijat ja työnjohtajat, jotka ovat toimineet maankäyttö- ja rakennuslain aikana ovat kelpoisia. Kuntien tulkintojen välinen ero on todella suuri.

Epäselvä siirtymäsäännös ja siitä tehdyt tulkinnat voivat vaikeuttaa rakentamishankkeiden käynnistämistä merkittävästi koko maassa lain voimaantullessa. Rakennusteollisuus RT korostaa, että kyseinen siirtymäsäännös voi estää suunnittelijoilta ja työnjohtajilta ammatinharjoittamisen. Siirtymäsäännös tulee ruuhkauttamaan Suomen rakennusvalvonnat, kun lupaa hakevat yksittäiset tahot selvittävät ennen lupahakemuksen jättämistä suunnittelijoiden ja työnjohtajien hyväksymismenettelyn ao. kunnassa.

Rakennusteollisuus RT:n muutosesitys pykälään 195 §:

Kelpoisuuksia koskeva siirtymäsäännös
Kelpoisuusvaatimukset täyttävänä suunnittelijana ja työnjohtajana pidetään myös henkilöä, jolla on enintään viisi vuotta ennen tämän lain voimaan tuloa rakennusvalvontaviranomaisen vastaaviin tehtäviin antama hyväksyntä ja jolla voidaan näin katsoa olevan tehtävän vaatimat edellytykset. Suunnittelijan tai työnjohtajan tulee osoittaa rakennusvalvontaviranomaiselle yllä mainittu hyväksyntä, mikäli se annettu toisessa kunnassa.

Rakennusteollisuus RT ry

Aleksi Randell
toimitusjohtaja